

Beleid Actief Burgerschap en Sociale integratie op ICBS De Bonte Mol (juni 2013)

Wat is wordt hieronder verstaan?

Actief burgerschap verwijst naar de bereidheid en het vermogen deel uit te maken van een gemeenschap en daar een actieve bijdrage aan te leveren; sociale integratie naar deelname van burgers (ongeacht hun etnische of culturele achtergrond) aan de samenleving, in de vorm van sociale participatie, deelname aan de maatschappij en haar instituties en bekendheid met en betrokkenheid bij uitingen van de Nederlandse cultuur.

Wettelijke achtergrond

De opdracht aan scholen om actief burgerschap en sociale integratie te bevorderen vastgelegd in een aantal wetsartikelen luidt:

“Het onderwijs:

- a. gaat er mede van uit dat leerlingen opgroeien in een pluriforme samenleving,
- b. is mede gericht op het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie, en
- c. is er mede op gericht dat leerlingen kennis hebben van en kennismaken met verschillende achtergronden en culturen van leeftijdgenoten.”

Onze visie op goed burgerschap

De visie van onze school hebben wij omschreven aan de hand van een zestal kernwaarden. Hieronder staat aangegeven welke van deze kernwaarden een relatie hebben met goed burgerschap.

Eenheid

Eenheid komt tot uiting in een doorgaande lijn in de school. Niet alleen op het gebied van leerlijnen, maar ook in aanpak en schoolafspraken. De school maakt leerlingen bewust van het feit dat zij onderdeel uitmaken van een groter geheel.

Veiligheid

Er is ruimte voor ieders mening waarbij de sociale veiligheid gewaarborgd is. Iedereen mag zijn wie hij/zij is en dat ook laten zien. Leerlingen wordt geleerd zicht weerbaar op te stellen en te presenteren voor een groep.

Er wordt les gegeven in sociaal emotionele vorming.

Verantwoordelijkheid

Leerlingen wordt geleerd verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf, elkaar en de omgeving. De school besteedt aandacht aan de verantwoordelijkheid die je als mens en als kind hebt in het zorgen voor deze wereld.

Diversiteit

De leerlingen leven in een samenleving met een grote diversiteit aan achtergronden, religies en culturen. De school bereidt de leerlingen voor om hierin als lid te kunnen functioneren.

Plezier

De school besteedt aandacht aan de positieve omgang met elkaar en de interactie met de omgeving van de school.

In beweging

De school is onderdeel van de dorpsgemeenschap. Dit betekent dat onze school actief in dialoog wil zijn met de omgeving vanuit een open houding.

Domeinen

Actief burgerschap en sociale integratie kunnen worden verdeeld in drie domeinen: democratie, participatie en identiteit. Democratie omvat zowel de grondbeginselen en hoe die in het dagelijkse leven worden toegepast, als de staatsrechtelijke aspecten. Participatie is een kenmerk van de democratische grondhouding en betreft het actief deelnemen aan het verbeteren van de omgeving. Identiteit gaat over de wisselwerking tussen persoon en omgeving en hoe persoonlijke opvattingen bepalend zijn voor het gericht zijn op de gemeenschap.

Kerdoelen

Bovenstaande domeinen zijn omschreven in de volgende drie kerndoelen voor het primair onderwijs:

36. De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.
37. De leerlingen leren zicht te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.
38. De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.

Daarnaast zijn er nog een drietal kerndoelen die gedeeltelijk een raakvlak hebben met burgerschap:

34. De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.
35. De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.
39. De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.

Leerinhouden en aanbod

In het onderstaande overzicht staan de leerinhouden en doelstellingen op het gebied van burgerschapsvorming uitgewerkt met het onderwijsaanbod dat in onze school gerealiseerd wordt.

Domein: Democratie

Kerdoel 36: De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.

Groep	Leerinhouden (doelstellingen)			Aanbod
	Kennis en inzicht Kennen	Vaardigheden Kunnen	Houdingen Willen	
1, 2, 3	De leerling is bekend met: Regels en afspraken	De leerling kan: - meedoen aan gesprekken in de groep; - afspraken nakomen die in de groep gemaakt zijn.	De leerling wil: - luisteren; - afspraken nakomen.	De leerkracht: - bespreekt start schooljaar de schoolregels; - bespreekt bij instroom van een nieuwe leerling de schoolregels; - maakt start schooljaar afspraken en regels in overleg met leerlingen; - betreft iedere leerling in de klassenkring; - de leerkracht stimuleert het spelen en werken in gemengde groepjes.
4, 5, 6	De leerling is bekend met het begrip: - Monarchie, dictatuur, democratie; - Gemeentebestuur en landsbestuur.	De leerling kan: - afspraken nakomen en in de groep oplossingen vinden bij conflicten; problemen; - eigen standpunt bepalen en bijstellen; - omgaan met kritiek.	De leerling wil: - anderen de gelegenheid geven zich te uiten; - zich neerleggen bij meerderheidsbesluit in groep; - gelijke behandeling voor jongens en meisjes; - vreedzaamheid.	De leerkracht: Zie boven & - laat leerlingen regelmatig samenwerken in groepjes; - stimuleert leerlingen om oplossingen aan te dragen voor problemen; - laat leerlingen meebeslissen over klassenaangelegenheden (thema's, festiviteiten, acties) - geeft de meisjes en jongens dezelfde kansen en taken; - bespreekt start schooljaar het gedragsprotocol en maakt afspraken en regels in overleg met de leerlingen;
7, 8	De leerling is bekend met het begrip: - Democratie; - Republiek - ontstaansgeschiedenis Nederland als republiek; - Europese gemeenschap, Verenigde Naties - Staatsinrichting van Nederland en Europa - Wetten - Politieke partijen - Machtsmisbruik, onderdrukking, recht en onrecht - Rechtspraak - Kinderrechten	De leerling kan: - kritische vragen stellen bij maatschappelijke ontwikkelingen; - informatie beoordelen; - eigen standpunt toelichten en verdedigen in discussie; - voor- en nadelen democratie, republiek en monarchie beargumenteren.	De leerling wil: - gelijke behandeling voor jongens en meisjes; - solidariteit; - vertrouwen in instituties en instellingen; - kritische houding ten aanzien van maatschappelijke kwesties.	De leerkracht: Zie boven & - Middels de methode Topondernemers komen de diverse onderwerpen aan bod (o.a. politieke partijen, staatsinrichting; oorlog voeren (waarom), huidskleur en geaardheid) - De leerkrachten besteden aandacht aan de betekenis van Prinsjesdag. Ook komt de staatsinrichting aan bod.

Domein: Participatie

Kerdoel 37. De leerlingen leren zicht te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

Groep	Leerinhouden (doelstellingen)			Aanbod
	Kennis en inzicht Kennen	Vaardigheden Kunnen	Houdingen Willen	
1, 2, 3	De leerling is bekend met: De samenleving: dorp, stad land.	De leerling kan: - spreken en luisteren.	De leerling wil: - betrokken zijn bij de groep	De leerkracht: - zorgt ervoor dat leerlingen de verantwoordelijkheid krijgen om het lokaal te helpen opruimen. Er hangt in de klas een lijst met namen en taken, zodat voor iedereen zichtbaar is welk kind de taak heeft. - Middels de methode 'Leerlingen en hun sociale talenten' wordt er in de groep aandacht besteed aan de volgende vaardigheden: ervaringen delen, aardig doen, samen spelen en werken, een taak uitvoeren, jezelf presenteren, een keuze maken, opkomen voor jezelf, omgaan met ruzie.
4, 5, 6	De leerling is bekend met het begrip: - rechten van het kind; - samenleving: provincie, wijk, Europa.	De leerling kan: - invloed uitoefenen op besluitvorming in eigen groep; - oplossingen aandragen; - meedoen aan georganiseerde actie voor klas/school De leerling heeft: Inzicht in eigen capaciteiten.	De leerling wil: - verantwoordelijkheid nemen voor de groep/school; - creativiteit inzetten; - assertiviteit tonen; - een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de omgeving (sociaal en fysiek)	De leerkracht: Zie boven & - laat leerlingen meebeslissen over klassenaangelegenheden; - laat leerlingen meedoen aan een geldinzamelactie voor een goed doel; - geeft leerlingen wisselende taken/verantwoordelijkheden in klas/school; (o.a. werken aan dag/weektaak, of klassendienst). - stimuleert leerlingen om klas, school, schoolplein en de omgeving schoon te houden. - Stimuleert leerlingen om een kaart te sturen naar/bezoek te brengen aan zieke leerling of leerkracht.
7, 8	De leerling is bekend met het begrip: - rollen in vergaderingen: voorzitter, secretaris, penningmeester; - samenleving: regio, werelddelen. - ongelijkheid en discriminatie.	De leerling kan: - een school/klassenactiviteit initiëren/organiseren - invloed uitoefenen op besluitvorming met leerlingen uit meerdere groepen; - de eigen opvatting omzetten in activiteit.	De leerling wil: - betrokkenheid tonen bij de school; - verantwoordelijkheid buitenschools nemen (buurt, milieu, dorp, stad).	De leerkracht: Zie boven & - geeft ruimte voor initiatief van leerlingen tot het organiseren van een actie ter ondersteuning van een goed doel. Een vast onderdeel is de Kinderpostzegels. - de leerlingen uit de groepen 7 & 8 krijgen regelmatig de verantwoordelijkheid over een groepje jongere leerlingen in het uitvoeren van activiteiten. (sportdag, kerstviering, tutor lezen, voorlezen bij kleuters). - laat leerlingen initiatief nemen tot verbetering van de leefbaarheid binnen de school.

Domein: Identiteit

Kerdoel 38. De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.

Groep	Leerinhouden (doelstellingen)			Aanbod
	Kennis en inzicht Kennen	Vaardigheden Kunnen	Houdingen Willen	
1, 2, 3	<p>De leerling weet dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mensen overeenkomsten en verschillen hebben; - mensen elkaar nodig hebben; - mensen wel of niet geloven (God, kerk, moskee). 	<p>De leerling kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zich onderscheiden van de ander (uniciteit) - zijn gevoelens, wensen en opvattingen uiten. 	<p>De leerling wil:</p> <ul style="list-style-type: none"> - respectvol omgaan met anderen; - empathie tonen; - wil anderen helpen. 	<p>De leerkracht:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bevordert het samen spelen en samen werken met verschillende leerlingen; - Tijdens de Kerstviering en Witte Donderdagviering staan we gezamenlijk stil bij de religieuze betekenis. - M.b.v. de methode Trefwoord worden aan de hand van leefthema's twee werkelijkheden bij elkaar gebracht: de belevingswereld van het kind - in de hedendaagse, multiculturele en religieuze samenleving en de wereld van de bijbel. Het kind leert aan de hand van de eigen levenservaringen de Bijbelverhalen beter begrijpen en omgekeerd biedt de bijbel een andere blik op de dagelijkse werkelijkheid. Het is een ontmoeting waarin leerlingen vooral ook van elkaar leren.
4, 5, 6	<p>De leerling is bekend met het begrip:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Christendom, Islam, - Reïncarnatie; - Nationaliteit; - Verschillende gezinssituaties en leefvormen; - Persoonlijke held, idool 	<p>De leerling kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zich verplaatsen in de ander/perspectiefwisseling - rekening houden met opvattingen van anderen; - uitingen van cultuur en religie herkennen in het straatbeeld; - discriminatie herkennen; - zelf onderscheid maken tussen goed en slecht. <p>De leerling heeft:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inzicht in eigen mogelijkheden, beperkingen en opvattingen. - Inzicht in verschillen tussen mensen. 	<p>De leerling wil:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naar gelijkwaardigheid streven; - zelfkennis ontplooiën; - zelfwaardering opbrengen; - anderen betrekken. 	<p>De leerkracht: Zie boven &</p> <ul style="list-style-type: none"> - Middels de methode Topondernemers werken de leerlingen aan een activiteit in groepjes van wisselende samenstelling. - Middels de methode Trefwoord komen diverse religies aan bod. - Middels de methode Topondernemers leren de leerlingen hun omgeving kennen (plattegrond, straatnamen etc.)

Groep	Leerinhouden (doelstellingen)			Aanbod
	Kennis en inzicht Kennen	Vaardigheden Kunnen	Houdingen Willen	
7, 8	De leerling is bekend met het begrip: <ul style="list-style-type: none"> - Godsdienstvrijheid; - Vrede van Munster; - Hindoeïsme, humanisme; - Multiculturele samenleving - Symboliek en rituelen; - Etnische groepen in de samenleving; - Vooroordeel; - Jongerencultuur. 	De leerling kan: <ul style="list-style-type: none"> - symboliek herkennen in kunstuitingen; - stereotypen herkennen; - omgaan met vrijheden en beperkingen; - zelf onderscheid maken tussen goed en slecht en dit vergelijken met wat gangbaar is in de samenleving - discriminatie herkennen; - omgaan met uitsluiting. 	De leerling wil: <ul style="list-style-type: none"> - verschillen waarderen 	De leerkracht: Zie boven & <ul style="list-style-type: none"> - besteedt aandacht aan de viering 4 & 5 mei.

Aanbod overige doelen:

34. De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.

- De school beschikt over een groot aantal boeken die ingezet worden wanneer op school een overlijden is of wanneer leerlingen gepest worden. Ook andere psychische problemen kunnen middels boeken worden behandeld, o.a. over: Scheidingen; ziek zijn; rouwen; angstig zijn etc.
- Middels de methode Topondernemers komt het onderwerp een gezonde leefwereld aan bod in diverse thema's voor de groepen 5 en 6.
- In groep 7/8 wordt specifiek aandacht besteedt aan jongerenproblematiek: verslaving, alcohol en drugsgebruik, mediawijsheid en seksuele voorlichting. Voor een deel wordt komt dit laatste onderwerp ook aan bod in het thema 'Vlinders in je buik' van Topondernemers.

35. De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.

- Middels het aanbod van de methode Kinderen en hun sociale talenten in de groep 1 t/m 8 leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht.
- Middels de methode van Veilig Verkeer Nederland leren de leerlingen zich redzaam te gedragen als verkeersdeelnemer. In groep 4 middels 'Op Stap', in groep 5 & 6 middels 'Op voeten en fietsen' en in groep 7 & 8 middels de 'Jeugdverkeerskrant'. In groep 7 nemen de leerlingen deel aan het schriftelijk verkeersexamen.
- Middels de methode Pluspunt voor rekenen leren de leerlingen in groep 3 t/m 8 om te gaan met geld en meten en wegen.
- In groep 8 organiseren de leerlingen een huiswerkmarkt voor medeleerlingen en hun ouders.

39. De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.

- Leerlingen worden verantwoordelijk gemaakt voor het onderhoud van het schoolplein. Zij helpen op geregelde tijden onkruid verwijderen, maar leren ook de spullen op te ruimen en eventueel zwerfafval te verzamelen en weg te gooien. Daarnaast zullen er op het nieuwe schoolplein een paar kleine stukjes moestuin komen die de leerlingen zelf mogen beplanten en verzorgen.
- De leerlingen leren om het afval te scheiden. Op school scheiden we het afval van papier en plastic.
- Tevens zamelt de school oude printcartridges in en lege batterijen.